

Evaluating the Impact of Good Governance on Reducing Vulnerability of the spread Covid-19 in Sistan’s Border Villages_ Iran

Arastoo Yari Hesar¹ | Vakil Heydari Sarban² | Bahram Imani³ | Samaneh Sarani⁴

1. Corresponding Author, Department of Geography, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. E-mail: arastoo.yari@gmail.com
2. Department of Geography, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
3. Department of Geography, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
4. Department of Geography, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Article Info

ABSTRACT

Article type:
Research Article

Article history:

Received: 29 Jun 2024

Received in revised form:
14 Sep 2024

Accepted: 15 Sep 2024

Available online: 22 Sep 2024

Keywords:

Good governance,
Accountability,
Transparency,
Sistan,
corona virus,
Rural planning.

With the spread of the corona virus to the villages, the rural areas of Iran due to demographic characteristics (larger share of the elderly population) and geographical characteristics (longer distance to access to health care centers), along with the lack of health facilities in response to the epidemic corona was more involved in this virus and disrupted the life of rural communities. Rural governance involves the implementation of decisions and policies aimed at rural development, ensuring they align with the interests of rural communities while remaining compatible with national, regional, and local priorities. It is widely recognized as a critical factor in the success of rural communities and their ability to manage rural hazards. One of the most significant challenges that rural residents have faced in recent years has been the outbreak of the infectious disease (COVID-19). This study evaluates the impact of good governance on reducing the vulnerability to COVID-19 in Sistan’s border villages_ Iran. The objective of this research is practical, has a descriptive-analytical nature, and employs a quantitative methodology. Data were collected through both library research and questionnaires. The analysis utilized second-order factor analysis and T-tests, with the Cochran formula used to determine the sample size, ultimately selecting 363 households. The results indicate that the indices of accountability, consensus, and transparency significantly reduce the vulnerability to COVID-19 in Sistan’s border villages. Specifically, accountability had a beta coefficient of 0.39 at a significance level of 0.001, consensus had a beta coefficient of 0.36, and transparency had a beta coefficient of 0.30, with a significance level of less than 0.05. All three factors directly and significantly contributed to reducing COVID-19 vulnerability in these villages.

Cite this article: Yari Hesar, A., Heydari Sarban, V., Imani, B., & Sarani, S. (2024). Evaluating the Impact of Good Governance on Reducing Vulnerability of the spread Covid-19 in Sistan’s Border Villages_ Iran. *Geography and Environmental Sustainability*, 14 (3), 69-84. <https://doi.org/10.22126/GES.2024.10781.2761>

© The Author (s).

DOI: <https://doi.org/10.22126/GES.2024.10781.2761>

Publisher: Razi University

ارزیابی اثرات حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کووید ۱۹ در روستاهای مرزی سیستان

ارسطو یاری حصار^۱ و کیل حیدری ساربان^۲ بهرام ایمانی^۳ سمانه سارانی^۴

۱. نویسنده مسئول، گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه: arastoo.yari@gmail.com

۲. گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۳. گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

۴. گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخچه مقاله:</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۰۹</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۶/۲۴</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۵</p> <p>دسترسی آنلاین: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱</p> <p>کلیدواژه‌ها:</p> <p>حکمروایی خوب، پاسخ‌گویی، شفافیت، سیستان.</p>	<p>با گسترش ویروس کرونا به روستاها، مناطق روستایی ایران باتوجه‌به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (سهم بیشتری از جمعیت مسن) و ویژگی‌های جغرافیایی (فاصله بیشتر تا دسترسی به مراکز مراقبت‌های بهداشتی)، همراه با کمبود امکانات بهداشتی در واکنش به همه‌گیری کرونا بیشتر درگیر این ویروس شدند و زندگی جوامع روستایی را مختل کرد. از طرفی حکمروایی روستایی همانا به اجرا در آوردن تصمیمات و سیاست‌های توسعه روستایی، هم سو با منافع مردم روستایی می‌باشد که درعین‌حال با منافع ملی، منطقه‌ای و محلی نیز سازگار است، و به‌عنوان عنصر کلیدی برای موفقیت جوامع روستایی و مقابله با مخاطرات روستایی شناخته شده است. از این‌رو، یکی از مهم‌ترین مخاطرات در سال‌های اخیر که روستاییان با آن مواجه بودند، همه‌گیری بیماری واگیردار (کووید ۱۹)، بود. در این راستا، پژوهش حاضر باهدف بررسی اثرات حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کرونا در روستاهای مرزی سیستان انجام شده است و از این‌رو، از لحاظ هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی - تحلیلی و بر اساس روش کمی است. روش گردآوری اطلاعات به‌صورت کتابخانه‌ای و پرسش‌نامه‌ای بوده، و به‌منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از تحلیل‌های عاملی درجه دوم و آزمون T استفاده شد و برای تعیین حجم نمونه روستاییان از فرمول کوکران استفاده شد که در نهایت تعداد ۳۶۳ خانوار تعیین شدند. نتایج تحقیق نشان داد، شاخص‌های پاسخگویی، اجماع و شفافیت دارای تأثیر معنی‌دار بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کووید ۱۹ بر روستاهای مرزی سیستان داشتند که به ترتیب مؤلفه‌های پاسخگویی با ضریب بتا ۰/۳۹ در سطح معناداری ۰/۰۰۱، مؤلفه اجماع با مقدار بتای ۰/۳۶، شفافیت با ضریب بتای ۰/۳۰، در سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵، دارای تأثیرات مستقیم و معنی‌دار بر کاهش آسیب‌پذیری کووید ۱۹ بر روستاهای مرزی سیستان داشتند.</p>

استناد: یاری حصار، ارسطو؛ حیدری ساربان، و کیل؛ ایمانی، بهرام؛ سارانی، سمانه (۱۴۰۳). ارزیابی اثرات حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کووید ۱۹ در روستاهای مرزی سیستان. *جغرافیا و مباداری محیط*، ۱۴ (۳)، ۶۹-۸۴. <https://doi.org/10.22126/GES.2024.10781.2761>

ناشر: دانشگاه رازی

© نویسندگان.
DOI: <https://doi.org/10.22126/GES.2024.10781.2761>

مقدمه

حکمرانی خوب، به‌عنوان فرصتی برای امنیت اقتصادی، بهبود محیط کسب‌وکار و جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی از طریق شش شاخص کنترل فساد، حاکمیت قانون، کیفیت مقررات، اثربخشی دولت، ثبات سیاسی و حق اظهارنظر و پاسخگویی توسط بانک جهانی بررسی می‌شود. در سند برنامه توسعه پایدار ملل متحد این‌گونه مطرح شد که موضوع حکمرانی خوب باهدف دستیابی به توسعه پایدار، بر کاهش فقر، ایجاد اشتغال و رفاه پایدار و حفظ محیط‌زیست تأکید دارد (جهانی و سلاطین، ۱۳۹۵)، و در هر جامعه‌ای هنگام جستجو برای راه‌حل توسعه پایدار، همواره حکمروایی خوب به‌عنوان یک ابزار حیاتی برای پیشبرد توسعه پایدار معرفی می‌گردد (کبیری و ولایی، ۱۳۹۷). از این رو، در سال‌های اخیر موضوع حکمروایی روستایی در کانون توجه محققان و سیاست‌گذاران توسعه به ویژه توسعه روستایی قرار گرفته است (پورمیرغفاری، ۱۳۹۲: ۵۱).

مهم‌ترین دلایل توجه به این مفهوم، عبارت از افزایش فشار بر حکومت‌های محلی ناشی از گسترش وظایف بدون پشتیبانی لازم از آن‌ها، کاهش منابع دولتی و کمک حکومت مرکزی، ضرورت افزایش کارایی حکومت محلی، چالش‌های قلمرو و پیچیدگی روابط بین نهادی، افزایش روافزون هزینه ارائه خدمات روستایی و تمایل دولت‌های مرکزی به کاهش هزینه‌ها، اعتقاد اکثر دولت‌ها به کارآمدی سازمان‌های محلی، اعتقاد به اصل خودکفایی و خوداتکایی، فراهم کردن موجبات مشارکت مردم، ناتوانی مدل‌های سنتی مدیریتی، کاهش فاصله حکومت با مردم، مدیریت در سطح محلی، اثربخش‌ترین و پایدارترین شیوه اعمال مدیریتی در توسعه، کاهش تصدی‌گری و تمرکز دولت و غیره می‌باشد (نوروزی و همکاران، ۱۳۹۶).

امروزه حکمروایی خوب روستایی یکی از اهداف مورد تأکید بسیاری از کشورها بوده تا از طریق برنامه‌ریزی نهادهای دخالت‌بازیگران اجتماعی مختلف به دنبال دستیابی به این ایده هستند (عظیمی آملی و افتخاری، ۱۳۹۳). در حقیقت حکمروایی خوب روستایی فرایند نوینی است که با داشتن اصول، معیارها و شاخص‌هایی متفاوت از رویکردهای مطرح شده در نظام مدیریت روستایی پیش از خود، باعث توانمندسازی ساکنین نواحی روستایی در زمینه‌های مختلف می‌شود (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۹۱) و همچنین از جمله جدیدترین و پرتعدادترین رویکردهایی است که در زمینه مدیریت پایدار توسعه روستایی مطرح شده است و با تأکید بر سه رکن اصلی دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی به حضور فعال و اثرگذار این ارکان در سایه مشارکت، شفافیت، پاسخگویی، قانونمندی، عدالت، کارایی و اثربخشی، مسئولیت‌پذیری، اجتماع‌گرایی و توسعه انسانی تأکید دارد (رحمانی فضلی و همکاران، ۱۳۹۶)، و به‌عنوان عنصر کلیدی برای موفقیت جوامع روستایی و مقابله با مخاطرات روستایی شناخته شده است (طولایی‌نژاد و عنابستانی، ۱۴۰۳، ۱۱۱)، از این رو، یکی از مهم‌ترین مخاطرات در سال‌های اخیر که روستاییان با آن مواجه بودند، همه‌گیری بیماری واگیردار (کووید ۱۹)، بود.

بیماری واگیردار (کووید ۱۹)، به طور رسمی در دسامبر ۲۰۱۹ اولین مورد از انتشار کووید ۱۹ در شهر ووهان چین شناسایی شد. (Henning et al., 2020) در ۱۱ مارس ۲۰۲۰، سازمان بهداشت جهانی (WHO) ویروس کرونا (COVID-19) را یک بیماری همه‌گیر جهانی اعلام کرد (Phillipson et al., 2020). بعد از چین، این ویروس به روش و طریق‌های مختلفی به سایر نقاط دنیا شیوع پیدا کرد (طاهری‌نیا و حسونود، ۱۳۹۹). از آن تاریخ ویروس کرونا تقریباً همه جهان را تحت تأثیر خود قرار داد (Sharma et al., 2021). به طوری که اختلالات مرتبط با همه‌گیری کووید-۱۹ در کل جهان و مناطق شهری و روستایی بی‌سابقه بود از جمله وقوع بیکاری بی‌سابقه، ناامنی غذایی و افزایش چالش‌های سلامت جسمی و عاطفی و تجدید حیات سیستم‌های انسانی از اثرات کرونا ویروس بودند (Henning et al., 2020).

علاوه‌براین آسیب‌های جانی بالقوه‌ای بر جمعیت جهانی داشت (Roubík et al., 2022). به طوری که بر اساس داده‌ها و اطلاعات سازمان بهداشت جهانی^۱ در سپتامبر (۲۰۲۳) و داده‌ها و اطلاعات دانشکاه جان هاپکینز^۲ (۲۰۲۳) حدود ۲۳۱ کشورهای دنیا با همه‌گیری کرونا ویروس مواجه شده‌اند. تعداد مبتلایان ۶۹۴ میلیون و ۶۳۰ هزار نفر بوده که از این تعداد ۶ میلیون و ۹۱۱ هزار نفر جان باختند. در ایران اولین موارد ابتلا به ویروس کرونا به طور رسمی در ۱۹ فوریه در قم اعلام شد.

1. World Health Organization (WHO)
2. Johns Hopkins University

بر اساس آمار وزارت بهداشت کشور (۱۴۰۲) و سازمان بهداشت جهانی (۲۰۲۳) کشور ایران در رتبه ۱۹ تعداد مبتلایان و تعداد فوتی‌ها در جهان قرار گرفته است. در ایران ۷ میلیون و ۶۱۴ هزار نفر درگیر ویروس کووید ۱۹ شده‌اند که از این تعداد ۱۴۶ هزار و ۳۲۱ نفر جان خود را از دست دادند (آمار و اطلاعات وزارت بهداشت کشور، ۱۴۰۲). به دنبال گسترش این ویروس در ایران، مناطق روستایی ایران نیز درگیر اثرات این ویروس شدند

در این بین و با گسترش ویروس کرونا به روستاها، مناطق روستایی ایران باتوجه به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (سهم بیشتری از جمعیت مسن) و ویژگی‌های جغرافیایی (فاصله بیشتر تا دسترسی به مراکز مراقبت‌های بهداشتی)، همراه با کمبود امکانات بهداشتی در واکنش به همه‌گیری کرونا بیشتر درگیر این ویروس شدند و زندگی جوامع روستایی را مختل کرد (Narula, 2020). از جمله علل آسیب‌پذیری جوامع روستایی در برابر این بیماری، این است که اکثر روستاییان فاقد منابعی مانند آب تمیز، مدارس، مراکز بهداشتی و درمانی و امکانات حمل‌ونقل و ارتباطی هستند که به راحتی در مناطق شهری در دسترس است و کمبود این منابع این جمعیت را در معرض خطر گسترش بیماری‌ها قرار داده است (Hartley, 2004).

به عبارت دیگر، مناطق روستایی بسیار کمتر آماده مقابله با تأثیر مستقیم و غیرمستقیم بحران کووید ۱۹ هستند زیرا روستاییان معمولاً با درآمد کم، فرصت‌های اقتصادی و آموزش محدود و کمبود مراقبت‌های بهداشتی مواجه هستند (Jenkins, 2020)، و از سوی دیگر، ناآگاهی و نبود مدیریت کارآمد بحران در روستاها تبعات جبران‌ناپذیری را بر این مناطق وارد نمود (ریاحی و نصیری زارع، ۱۴۰۰). به همین خاطر برای کاهش آسیب‌پذیری کووید ۱۹ بر مناطق روستایی، رویکردها و سیاست‌های مختلفی ارائه شد، که از بین آنها، حکمروایی خوب روستایی به عنوان رویکرد موثر در کاهش اثرات کرونا ارائه شد (کرمی و همکاران، ۱۴۰۳). دلیل اهمیت این رویکرد بر این است که شیوع ویروس کرونا، به دلیل ایجاد یک وضعیت بیگانه و ناآشنا در مناطق روستایی، بی‌نظمی و شوک را ایجاد نمود، و حکمروایی خوب به عنوان یک شیوه مدیریتی و هدفدار قابلیت اجرایی برای رفع آن در سطح محلی داشت (زبیری و احسانی فرد، ۱۴۰۱).

در این راستا، روستاهای مرزی سیستان از این قاعده مستثنی نبوده و بیماری واگیردار کووید ۱۹ بر روستاهای این منطقه اثرات مثبت و منفی بسیاری بر جای گذاشت، و با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی، زیرساخت‌ها، جغرافیا (شرایط اقلیمی) شرایط متفاوت‌تری نسبت به سایر روستاهای کشور داشته است. به این دلیل که روستاهای این منطقه در کنار کووید ۱۹ با دیگر چالش‌ها از جمله: خشکسالی، کمبود آب، بیکاری و مهاجرت روزافزون روستاییان، فقدان نوآوری در کشاورزی، پایین بودن درآمد روستاییان، فقدان انگیزه برای زندگی از سوی جوانان و... دست و پنجه نرم می‌کنند، و اثرات این ویروس علاوه بر اینکه منجر به ناپایداری اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، زیست‌محیطی و... روستاها می‌گردد، بحران‌های مطرح شده را تشدید می‌نماید. از این رو، حکمروایی خوب روستایی بسیار مهم است چرا که با هدایت و برنامه‌ریزی جامعه روستایی در برابر بحران‌های این چنین از نظر ساختاری-کارکردی می‌توانند سبب کاهش آسیب‌پذیری شوند و یا با عملکرد نادرست‌شان روند آسیب‌پذیری را افزایش می‌دهند؛ بنابراین و با توجه به اهمیت این موضوع، هدف پژوهش حاضر بررسی اثرات حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کرونا در روستاهای مرزی سیستان است. در این راستا، پژوهش حاضر به دنبال بررسی و کنکاش سؤال ذیل است:

- مهم‌ترین اثرات حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کرونا در روستاهای مرزی سیستان کدام‌اند؟

در خصوص پژوهش حاضر مطالعات متعددی صورت گرفته است، ولی در رابطه با اثرات حکمروایی خوب روستایی در کاهش آسیب‌پذیری ویروس کرونا مطالعات اندکی در سطح داخلی و خارجی انجام شده است. در این بین، محققان پژوهش، به‌منظور غنای ادبیات پژوهش به مطالعاتی که همخوانی با موضوع پژوهش حاضر دارند پرداخته‌اند که به شرح ذیل مطرح شد:

ریاحی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی با محوریت سنجش فعالیت کارگروه‌های روستایی در مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا در نواحی روستایی شهرستان خوشاب، به این نتایج دست یافتند که بیشتر پاسخگویان نظر نسبتاً مساعدی از فعالیت کارگروه‌ها در مقابله با کرونا داشتند، و همچنین از میان شاخص‌های عملکرد سازمان‌ها و نهادها، شاخص فاصله‌گذاری

اجتماعی در رتبه اول قرار گرفت.

عزیزپور و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان، تحلیل فضایی شیوع کرونا در ناحیه روستایی دماوند، به این نتیجه دست یافتند که بیماری کرونا و شیوع آن در نواحی روستایی دارای الگوی پراکنش فضایی خوشه‌ای است. عینیت‌یابی فضایی این الگو، اگرچه متأثر از عوامل مختلف (ضعف در ارائه خدمات بهداشتی-درمانی، بالا بودن سطح تعاملات بین سکونتگاهی، کوتاه بودن فاصله جغرافیایی بین سکونتگاه‌ها، ساده‌سازی ریسک خطر ابتلا به کرونا، ضعف توجه جامعه محلی به اصول مواجهه بهداشتی با کرونا و ضعف در اطلاع‌رسانی رسمی از کرونا در شیوع بیماری) است، ولی در این میان، نقش ضعف در ارائه خدمات بهداشتی-درمانی و بالا بودن سطح تعاملات بین سکونتگاهی از اثرگذاری بیشتری نسبت به سایر عوامل برخوردار است.

در مطالعه دیگر توسط شمسینی غیاثوند (۱۳۹۹)، در پژوهشی با محوریت تاثیرات کرونا بر حکمرانی در ایران، به این نتیجه رسید که تاثیرات کرونا بر ابعاد زندگی مردم ایران در برخی موضوعات همانند تحول در سبک زندگی و چالش‌های اقتصادی همانند دیگر کشورها بوده است و همچنین برخی اثرات کرونا را در تحول و حکمرانی دولت در ایران، قدرت علمی و پزشکی ایران در سطح جهانی و منطقه‌ای، لزوم بازتولید اعتماد بین جامعه و حکومت در ایران، لزوم افزایش نقش آفرینی نهادهای غیردولتی و سمن‌ها در مدیریت کشور، کارآمدی در فرهنگ تعادل و سواد رسانه‌ای و بازتعریف در مدیریت بحران می‌دانند.

روستایی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان، آینده‌پژوهی حکمروایی شهری در دوران پساکرونا در کلانشهر تبریز، به این نتیجه دست یافتند که ۱۹ عامل بر حکمروایی شهری در دوران پساکرونا اثرگذار می‌باشد که از میان این عوامل، ۸ عامل کلیدی (مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی، عدالت‌محوری، شفافیت، آگاهی‌بخشی، مشارکت شهروندان، قانونمندی، تمرکززدایی و آموزش مستمر شهروندان) برای حکمروایی شهری در دوران پساکرونا در کلانشهر تبریز شناخته شده‌اند و از میان سناریوهای مطرح شده، سناریو با سازگاری بالا یا باورکردنی به دلیل اینکه حد واسط بین دو سناریو دیگر می‌باشد با استفاده از تحلیل استقرایی مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت سه سناریو محتمل (طلایی، ادامه روند موجود یا ایستا و فاجعه) برای آینده حکمروایی شهری در دوران پساکرونا در کلانشهر تبریز نگارش گردید.

در مطالعات خارجی نیز، ژانگ و همکاران (۲۰۱۹)، به بررسی نقش روابط حکمرانی در مدیریت روستایی در چین پرداخته‌اند و نتایج آنها نشان داد که برای مدیریت خوب روستایی و از جمله مدیریت بیماری و همه‌گیری در روستاها بهتر است دولت مسئولیت مدیریت جامعه را از مدیران کلان جدا کند و استقلال جوامع روستایی را تقویت کند (Zhang et al., 2019).

آتاهائو و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیقی با عنوان اقتصاد پایدار روستایی با محوریت حکمروایی محلی یا دولتی؟ نشان داد که مدیریت محلی در قالب حکمرانی روستایی سبب می‌شود در جوامع روستایی پایداری بهداشتی و مقابله با بیماری‌های روستایی چشمگیرتر و مثبت تر شود (Atahau et al., 2020).

کسک و وانتچکن (۲۰۲۰)، در پژوهش خود نشان دادند که حاکمیت محلی و حکمروایی محلی در جهت بهبود ارائه خدمات روستایی رویکردی موثر است و نحوه استفاده از اطلاعات حکمروایی برای بهبود مدیریت و ارائه خدمات عمومی و بهداشتی در مناطق روستایی عاملی جهت مقابله با همه‌گیری بیماری‌ها می‌باشد (Kosec & Wantchekon, 2020).

سوفیانی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان دادند که حکمروایی خوب از طریق بهبود کیفیت خدمات، پاسخگویی و شفافیت دولت محلی: نقش مداخله‌گر حاکمیت فناوری اطلاعات بر کاهش آسیب‌پذیری مناطق شهری و روستایی در برابر ویروس کرونا تأثیر می‌گذارد (Sofyani et al, 2020).

سولچان (۲۰۲۰) نیز در مطالعه خود اذعان کرد که حکمروایی روستایی از طریق مشارکت شهروندان در اجرای قوانین و سیاست‌های مرتبط با قرنطینه خانگی، محدود کردن تجمعات و رفت‌وآمد، محدود کردن حمل‌ونقل، فاصله‌گذاری فیزیکی و اجتماعی در زمان همه‌گیر شدن ویروس کرونا موجب کاهش آسیب‌پذیری می‌گردد (Solechan, 2020).

اونیشی و همکاران (۲۰۲۰)، در مطالعه‌ای تحت عنوان، همه‌گیری کووید ۱۹ و حکمروایی شهری غیررسمی در آفریقا، چشم‌انداز اقتصاد سیاسی، به این نتیجه دست یافتند که حکمروایی شهری که مشتمل بر سازمان‌های جمعی، گروه‌های اجتماعی و بازیگران غیردولتی است، منجر به واکنش‌های مؤثر علیه پاندمی کرونا می‌شود (Onyishi et al, 2020).

نلسون (۲۰۲۱)، از تحقیقاتی که در ۱۵۰ کشور توسط دانشگاه آکسفورد انجام داد به این نتیجه دست یافت که نظام‌های اقتدارگرا در مراحل اولیه همه‌گیری، نسبت به حکومت‌های دموکراتیک، واکنش اولیه سیاست سخت‌گیرانه‌تری نسبت به نظام‌های دموکراتیک ضعیف‌تر داشتند و در ادامه دوره شش‌ماهه، سیاست‌های مهار تهاجمی‌تری را دنبال کردند (Nelson, 2021).

در نهایت، کاساماساری و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند که حکمرانی خوب از طریق مشارکت و آگاهی‌رسانی محلی و بر اساس نصب بنر اطلاع‌رسانی، توزیع پوستر و آموزش در سطح منطقه، برگزاری کلاس‌های آموزشی به‌صورت مجازی سبب کاهش آسیب‌پذیری جوامع محلی می‌گردد (Kusumasari, 2023).

در یک جمع‌بندی نهایی از مطالعات و تحقیقات پیشین، با عنایت به اینکه تحقیقات قابل‌توجهی در زمینه موضوع پژوهش انجام‌یافته است و بعضاً به حکمروایی به‌طور مجزا در مناطق شهری نیز اشاراتی شده است؛ ولی در باب اثرات حکمروایی خوب روستایی در کاهش آسیب‌پذیری مناطق روستایی به‌طور عام و به‌صورت خاص در روستاهای مرزی سیستان تاکنون مطالعه‌ای انجام نشده است.

حکمروایی خوب نظریه‌ای است که پیاده‌شدن آن زمینه توسعه پایدار را در جامعه محقق می‌سازد. این مفهوم توسط سازمان‌های بین‌المللی در اواخر دهه ۱۹۸۰ وارد ادبیات توسعه شد (خان‌محمدی و خداپرست، ۱۴۰۱: ۱۵۴)، و در برگزیده معیارهای مشارکت، حاکمیت، شفافیت، پاسخ‌گویی، حقوق مساوی، اثر بخشی و کارایی و مسئولیت‌پذیری است (حیدری ساربان، ۱۳۹۸). بر اساس نظریه‌پردازان حکمروایی خوب این معیارها در کنار دموکراسی و خودمختاری به عنوان هسته اصلی حکمروایی خوب شناخته می‌شود (Akpan et al, 2023) و به معنای بازگرداندن دولت محلی به مدل‌های حکمرانی اقتصادی و توسعه‌ای که شرایط را برای حاکمیت محلی باز می‌گذارد (Keping, 2018).

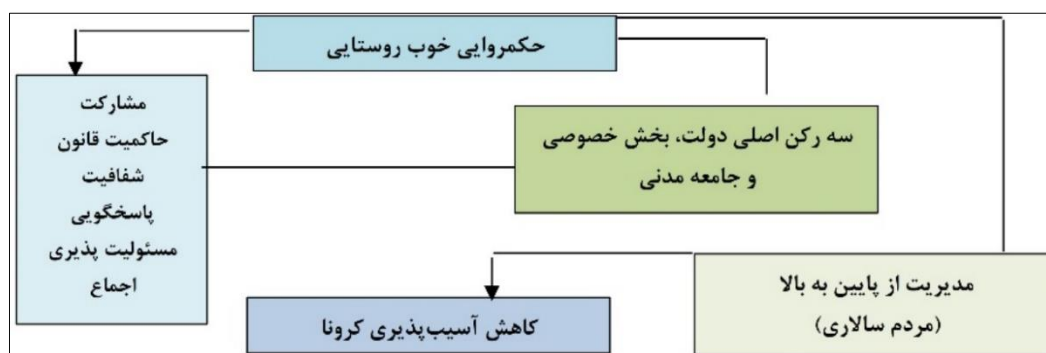
از این‌رو، از گونه‌های مهم حکمروایی خوب، حکمروایی خوب روستایی است. در واقع، روستا به‌عنوان یک ساخت، برای ادامه بقا نیازمند پویایی و عناصر به‌هم‌پیوسته است و مدیریت، بخش مهم و تعیین‌کننده‌ای در ارتباط با این عناصر شناخته می‌شود (فراهانی و کرمی نوری، ۱۳۹۴). در دهه‌های اخیر نیز در جهت اداره، مدیریت و توسعه روستایی، موضوع گذار از دولت به صوری فرایندهای نوین اداره نواحی روستایی یعنی حکمروایی خوب در مناطق روستایی مطرح شد (هدایت‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹).

حکمروایی خوب روستایی فرایند تأثیرگذاری همه ارکان اثرگذار روستایی بر مدیریت روستایی با تمام سازوکارهایی است که به‌سوی تعالی و پیشرفت روستا و مردم روستایی حرکت می‌کند (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۹۱). در حکمروایی خوب روستایی تأکید بر توجه به کاهش فقر، ایجاد اشتغال و رفاه پایدار، حفاظت و تجدید حیات محیط‌زیست روستایی اهمیت می‌یابد (طولایی‌نژاد و عنابستانی، ۱۴۰۳: ۱۱۱). حکمروایی روستایی همانا به اجرا درآوردن تصمیمات و سیاست‌های توسعه روستایی، هم سو با منافع مردم روستایی می‌باشد که در عین حال با منافع ملی، منطقه‌ای و محلی نیز سازگار است (Fukuyama, 2013). در این میان نقش دولت‌ها از دخالت مستقیم آنها در تصمیم‌گیری و همچنین اداره و اجرای امور مربوط به زندگی مردم کاسته می‌شود (Keping, 2018). بر پایه این تعریف، تصمیم‌گیری درباره توسعه روستایی باید توسط همه کسانی انجام گیرد که در آن مؤثر و ذی‌نفع هستند و می‌باید بر اساس عدالت، آزادی و حق انتخاب روستائیان استوار باشد. ساختار سازمانی پایدار، مؤسسات توانمند و مؤثر، قوانین روشن، جداسازی قدرت‌ها، فرایندهای حل اختلافات، سیستم‌های مالی و اداری، مدیریت اداری مشخص شده و مؤثر از موارد تشکیل‌دهنده متعدد حکمروایی خوب روستایی هستند.

در شرایط کرونایی با تجربه‌ای که اقسام حکمرانی‌های دموکراتیک و غیردموکراتیک در تدبیر امور از خود نشان دادند، موفق‌ترین شیوه حکمرانی از سوی کشورها برای کاهش آسیب‌پذیری بوده است (اصغری و همکاران، ۱۴۰۲). در مواجهه با

بیماری‌های همه‌گیر در مناطق روستایی حکمروایی روستایی نیز نقش موثری می‌تواند داشته باشد (Cleaver, 2000) به دلیل همین ویژگی‌هاست که امروزه این رهیافت جایگاه ویژه‌ای در کاهش اثرات مخاطرات (از جمله ویروس کرونا) جوامع محلی و روستایی یافته است (Haitami & Rengganis, 2021). از سویی دیگر اصل حکمرانی خوب به دلیل مشارکتی و محلی بودن یک اصل مهم در اجرای سیاست‌گذاری و اجرای سیاست‌های محلی و از جمله مقابله با گسترش و شیوع بیماری کرونا در روستاها است (Solechan, 2020). بر این اساس، به منظور حکمروایی مناسب و شایسته در مواجهه با بحران کووید ۱۹ همراه با یک مکانیزم مشترک ملی برای پیشگیری و کنترل (حیدری و همکاران، ۱۴۰۰).

حکمروایی خوب از طریق عواملی چون ارتباطات و آگاهی‌رسانی، شناسایی سازمان‌های هماهنگ‌کننده؛ تشویق مشارکت مردم و پاسخ‌گویی به آنها، شناسایی تأثیرگذاران جامعه می‌تواند به کاهش آسیب‌های کرونا ویروس کمک کند (اصغری و همکاران، ۱۴۰۲). همچنین الگوی حکمروایی خوب در عصر پسا کرونا الزامی است تا بتواند معضلات ناشی از این بیماری را از طریق ارزیابی شاخص‌های حکمروایی شایسته تقلیل دهد (WHO, 2020). در داخل جامعه و در میان جوامع با یکدیگر بر اثر رفتارهای ناشی از فاصله‌گذاری اجتماعی در فعالیتهای روزانه است (اسکندریان، ۱۳۹۹) که برای روستاییان با انزوای اجتماعی شدید همراه بوده و سبب کاهش آسیب‌پذیری آنها می‌گردد (Phillipson et al., 2020). نمونه آن اجتناب رفت و آمد بازدیدکنندگان شهری از حومه شهرها و روستاها به دلیل ترس از شیوع بیماری و آگاهی‌رسانی است که از طریق حکمروایی خوب روستایی محقق می‌شود (دارا و کریمی، ۱۳۹۹). در شکل ۱ بر اساس ادبیات پژوهش و متغیرهایی که برای این پژوهش در نظر گرفته شد مدل مفهومی پژوهش ترسیم گردید. بر این اساس حکمرانی خوب روستایی بر کاهش آسیب‌پذیری از شیوع کووید ۱۹ تأثیر می‌گذارد و از این طریق زمینه توسعه روستایی را فراهم می‌آورد.

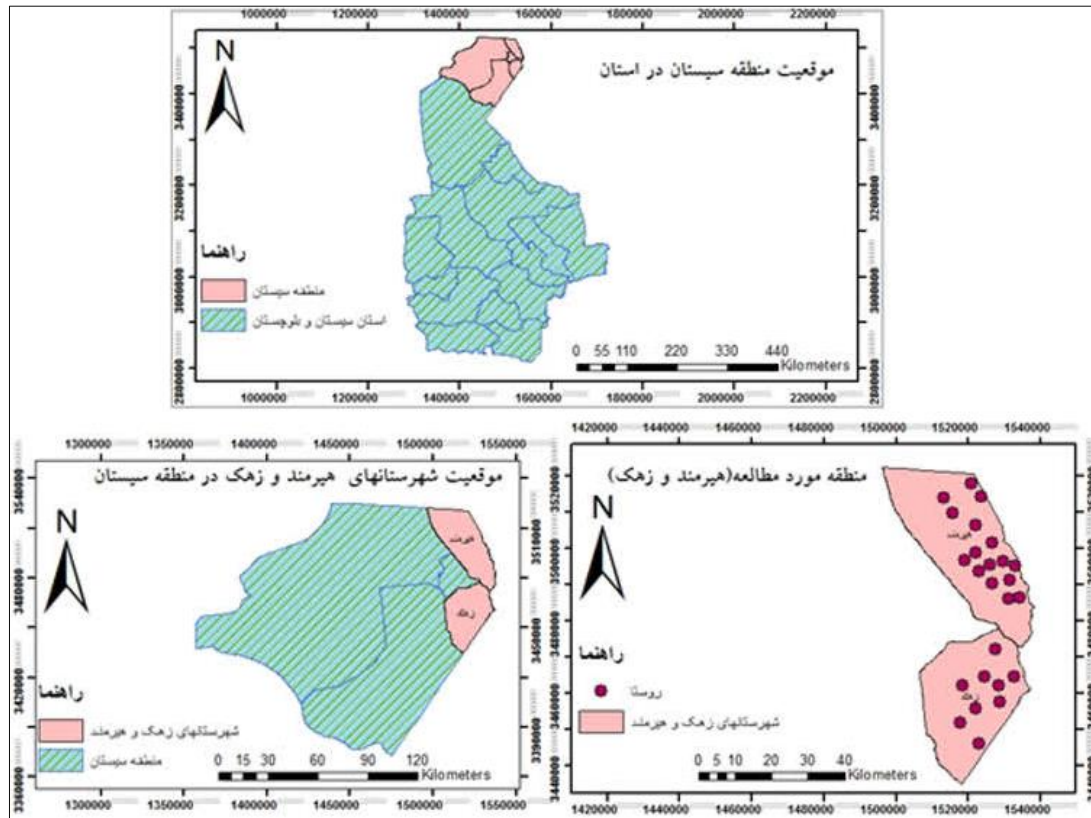

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

مواد و روش‌ها

معرفی منطقه مورد مطالعه

منطقه سیستان دارای ۵ شهرستان، ۹ بخش، ۱۸ دهستان، ۸۴۷ روستا می‌باشد. منطقه و محدوده مورد مطالعه این پژوهش، روستاهای نواحی مرزی دو شهرستان هیرمند و زهک می‌باشد. شهرستان‌های هیرمند و شهرستان زهک در شرق منطقه سیستان واقع گردیده است. این محدوده دارای ۱۱۱ روستا می‌باشد که در شش دهستان دوست‌محمد، قرقری، مارگان، جهان‌آباد (شهرستان هیرمند) و خواجه‌احمد و زهک (شهرستان زهک) واقع شده‌اند. این بخش از شرق و شمال با کشور افغانستان و از قسمت غرب با شهرستان‌های زابل و از سمت جنوب با شهرستان هامون هم‌جوار می‌باشد. از نظر مختصات جغرافیایی محدوده مورد مطالعه بین نقاط ۳۰ درجه و ۴۴ دقیقه تا ۳۰ درجه و ۵۹ دقیقه عرض شمالی و ۶۱ درجه و ۳۷ دقیقه تا ۶۱ درجه و ۴۸ دقیقه طول شرقی واقع شده است. محدوده مورد مطالعه با ارتفاع کمتر از ۵۰۰ متر از سطح دریا و با وسعت تقریبی ۲۰۵۰ کیلومتر مربع مساحت و دارای تراکم جمعیتی ۶۸/۷۲ می‌باشد. شهرستان‌های هیرمند و زهک بر اساس آخرین تقسیمات کشوری دارای ۴ بخش، ۲ شهر و ۹ دهستان می‌باشد (شکل ۲).

شکل ۲. محدوده مورد مطالعه

داده‌ها و روش مطالعه

پژوهش پیشرو از لحاظ هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی - تحلیلی است. روش گردآوری داده‌ها برای پاسخگویی به سؤالات تحقیق به صورت کتابخانه‌ای و پرسش‌نامه بوده است. ابزار مورد استفاده در روش پیمایشی پرسش‌نامه بوده است. از روایی صوری برای تعیین اعتبار و روایی پرسش‌نامه استفاده شده است و اعتبار صوری ابزار تحقیق با استفاده از نظرات اساتید (پانزده نفر) حوزه توسعه روستایی تأیید شد. به این صورت که پرسش‌نامه در ابتدا در اختیار اساتید و کارشناسان حوزه توسعه روستایی قرار گرفت و نظراتشان ارائه دادند و در نهایت نظرات در پرسش‌نامه اعمال گردید. بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۱)، میزان آلفا کرونباخ برای تمام شاخص‌های پژوهش بالاتر از ۰/۷ به دست آمد؛ بنابراین، پرسش‌نامه مورد استفاده از پایایی خوبی برخوردار است. برای تعیین حجم نمونه روستاییان نیز با فرمول کوکران از مجموع ۶۹۰۳ خانوار روستاهای نمونه تعداد ۳۶۳ خانوار به عنوان نمونه برای تکمیل پرسش‌نامه محاسبه گردید. برای بررسی اثرات حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری از شیوع کرونا در روستاهای مرزی سیستان، طیف گسترده‌ای از شاخص‌ها تعیین گردیده است (جدول ۲). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل‌های عاملی درجه دوم و آزمون T استفاده گردیده است.

جدول ۱. بررسی میزان پایایی شاخص‌های پژوهش

شاخص	آلفا کرونباخ
مشارکت	۰/۷۶۵
حاکمیت	۰/۸۲۱
شفافیت	۰/۷۰۷
پاسخ‌گویی	۰/۷۹۹
مسئولیت‌پذیری	۰/۸۳۶
اجماع	۰/۸۱۴
حکمروایی	۰/۸۷۰

جدول ۲. شاخص‌های پژوهش

مؤلفه	شاخص	منابع
مشارکت	میزان سهم بخش خصوصی، سازمان‌های مردم‌نهاد، تشکل‌های مردمی و مردم محلی در برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری، اجرا و ارزیابی برنامه‌های مقابله با کووید ۱۹، میزان آموزش و ارتقا فرهنگ مشارکت برای مقابله با کووید ۱۹، بهره‌گیری شورای روستا و دهیاری روستا از مشورت روستاییان برای مقابله با کووید ۱۹، ایجاد و تقویت تشکل‌های صنفی، انجمن‌ها و نهادهای مدنی غیردولتی در زمینه مسائل روستایی.	(اسعدی و دلیری، ۱۴۰۰) (نعمت الهی و همکاران، ۱۴۰۰) (نعمتی و انصاری، ۱۴۰۰) (تاج‌بخش، ۱۳۹۹) (کریم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹) (سیدی و غمامی، ۱۴۰۰) (Carico et al., 2021)
حاکمیت قانون	رعایت عدالت در توزیع امکانات و خدمات روستایی مقابله با کووید ۱۹- رعایت و حفظ عدالت جنسیتی در بهره‌مندی از منابع، امکانات در مقابله با کووید، دسترسی عادلانه روستاییان به کاربری‌های بهداشتی و درمانی موردنیاز	(دامغانیان و کشاورز، ۱۳۹۹) (نعمتی و انصاری، ۱۴۰۰) (خلیلی، ۱۳۹۹)
شفافیت	انتشار رسمی وضعیت شیوع کووید ۱۹- دسترسی آزاد روستاییان به اطلاعات کووید ۱۹- میزان روراست بودن شفافیت و صداقت مسئولان در خصوص عملکرد، اقدامات و تصمیمات اتخاذ شده - میزان اعتمادسازی مدیران محلی از طریق ارائه عملکرد شفاف در مقابله با کووید ۱۹ به روستاییان	(Bartscher et al., 2021) سیدی و غمامی (۱۴۰۰)
پاسخ‌گویی	اجرای به‌موقع وعده‌های داده‌شده توسط مدیران روستایی در جهت مقابله - دسترسی آسان به مدیران روستایی و شورای اسلامی - تشریح مستمر برنامه‌ها، پروژه‌ها و اقدامات انجام شده و در دست انجام مقابله با کووید ۱۹	قاسمی و عبدالعلی (۱۳۹۹) (فراهانی و کرمی نوری، ۱۳۹۴)
مسئولیت‌پذیری	ارائه آموزش‌های لازم توسط مدیریت روستایی جهت ارتقا مسئولیت‌پذیری روستاییان برای مقابله با کووید - میزان احساس مسئولیت مدیریت روستایی در تأمین امکانات و تجهیزات مقابله با کووید ۱۹- ارائه خدمات بهداشتی به کلیه روستاییان مسئولیت‌پذیری مدیران روستایی در زمینه عملکرد خود در مقابل کووید ۱۹- ارائه گزارش‌های عملکردی هفتگی و ماهانه به روستاییان	(میرزایی، ۱۳۹۹) (هدایت‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹) (حیدری و همکاران، ۱۴۰۰)
اجماع	هماهنگی و تعامل بین سازمان‌های اداره امور روستایی - وجود اجماع و همکاری میان سازمان‌های مختلف تهیه‌کننده و اجراکننده برنامه‌های مقابله با کووید ۱۹- همکاری و تعامل و همسویی اقدامات مقابله با کووید ۱۹ با روستاییان در جهت رسیدن به توافق جمعی	(تاج‌بخش و همکاران، ۱۳۹۹) (اصغری و همکاران ۱۴۰۲) (هماپونی و میرحسینی، ۱۴۰۰)

نتایج

توصیف آماری ویژگی‌های نمونه از لحاظ جنس نشان می‌دهد که مردان به میزان ۲۰۹ نفر (۵۷/۷ درصد) و میزان ۱۵۳ نفر (۴۲/۳ درصد) از آنان زنان بودند؛ همچنین، میزان ۶۲/۴ درصد از مشارکت کنندگان متأهل بودند. تعداد ۱۰۲ نفر از نمونه مورد مطالعه دارای سن ۴۱ تا ۵۰ سال بودند که بیشترین فراوانی به میزان ۲۸/۲ درصد از نمونه مورد مطالعه بود (جدول ۳ و ۴).

جدول ۳. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی در نمونه مورد مطالعه

متغیر	طبقه	فراوانی	آمار توصیفی
جنس	مرد	۲۰۹	درصد ۵۷/۷
	زن	۱۵۳	۴۲/۳
تأهل	مجرد	۱۳۶	۳۷/۶
	متأهل	۲۲۷	۶۲/۴
مجموع پاسخگویان		۳۶۳	۱۰۰

جدول ۴. بررسی طبقه‌بندی میزان سن در نمونه مورد مطالعه

گروه سنی	فراوانی	درصد فراوانی
کمتر از ۳۰ سال	۷۴	۲۰/۴
۳۱ تا ۴۰ سال	۹۹	۲۷/۳
۴۱ تا ۵۰ سال	۱۰۲	۲۸/۲
۵۱ تا ۶۰ سال	۵۶	۱۵/۵
بیشتر از ۶۰ سال	۳۲	۸/۶
مجموع پاسخگویان	۳۶۳	۱۰۰

برای ارزیابی و سنجش وضعیت مؤلفه‌های پژوهش در زمینه اثرات حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری از شیوع کرونا در روستاهای مرزی سیستان، آزمون T تک نمونه‌ای در سطح اطمینان ۹۵٪ انجام شد. در این رابطه با توجه به ۶ طیفی بودن گویه‌ها (۰ = هیچ تا ۵ = خیلی زیاد)، ارزیابی شاخص‌های پژوهش در سطح متوسط یا نرمال (۳) مورد آزمون قرار گرفت. نتایج به دست آمده از جدول (۵) و (۶) بیانگر این می‌باشد که وضعیت مؤلفه‌های حکمروایی خوب در کاهش آسیب‌پذیری از شیوع کووید ۱۹، بالاتر از سطح متوسط قرار دارد، میزان آماره t برای شاخص‌های مشارکت برابر ۲۸/۲۷، حاکمیت برابر ۱۳/۴۹، شفافیت برابر ۹/۴۴، پاسخ‌گویی برابر ۱۶/۰۳، مسئولیت‌پذیری برابر ۸/۰۹ و برای شاخص‌های اجماع برابر ۲۰/۶۸ در سطح اطمینان $p \leq 0.01$ به دست آمد که بیانگر میزان تأثیر شاخص‌های پژوهش بالاتر از سطح متوسط است. در این خصوص بیشترین میانگین به دست آمده برای مؤلفه مشارکت به میزان ۳/۵۱ و کمترین میزان میانگین نیز برای مؤلفه مسئولیت‌پذیری به میزان ۳/۱۶ به دست آمد.

جدول ۵. ارزیابی شاخص‌های حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کرونا بر اساس آزمون T تک نمونه‌ای

شاخص	سطح نرمال = 3 Test value					ارزیابی تأثیر
	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	آماره t	سطح معناداری P	
مشارکت	۳/۵۲	۰/۳۴	۳۶۲	۲۸/۲۷	۰/۰۰۰	بیشتر از متوسط
حاکمیت	۳/۳۷	۰/۵۱	۳۶۲	۱۳/۴۹	۰/۰۰۰	بیشتر از متوسط
شفافیت	۳/۲۴	۰/۴۸	۳۶۲	۹/۴۴	۰/۰۰۰	بیشتر از متوسط
پاسخ‌گویی	۳/۴۸	۰/۵۷	۳۶۲	۱۶/۰۳	۰/۰۰۰	بیشتر از متوسط
مسئولیت‌پذیری	۳/۱۷	۰/۴	۳۶۲	۸/۰۹	۰/۰۰۰	بیشتر از متوسط
اجماع	۳/۴۳	۰/۳۹	۳۶۲	۲۰/۶۸	۰/۰۰۰	بیشتر از متوسط

برای ارزیابی ارتباط بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب در رابطه با کاهش آسیب‌پذیری از شیوع کرونا در روستاهای مرزی سیستان، آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج تجزیه و تحلیل همبستگی پیرسون بیانگر این بود که بیشترین میزان ارتباط و همبستگی بین مؤلفه پاسخ‌گویی و شفافیت به میزان ۰/۷۰۲ به صورت مثبت و معنی‌دار در سطح اطمینان $p \leq 0.01$ به دست آمد. پس از آن، ارتباط و همبستگی بین مؤلفه مسئولیت‌پذیری با مؤلفه‌های اجماع، حاکمیت و شفافیت در سطح اطمینان $p \leq 0.01$ و بالاتر از سایر مؤلفه‌ها قرار داشت. همچنین بین مؤلفه پاسخ‌گویی با مؤلفه‌های مشارکت، مسئولیت‌پذیری و اجماع و همچنین بین مؤلفه‌های مشارکت و اجماع در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنی‌داری وجود نداشت.

جدول ۶. بررسی ارتباط بین حکمروایی با شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی در نمونه مورد مطالعه

شاخص	مشارکت	حاکمیت	شفافیت	پاسخ‌گویی	مسئولیت‌پذیری	اجماع
مشارکت	۱					
حاکمیت	۱/۱۵۱**	۱				
شفافیت	۱/۱۵۲**	۱/۲۲۵**	۱			
پاسخ‌گویی	۱/۰۵۵ ^{ns}	۱/۱۵۷**	۱/۷۰۲**	۱		
مسئولیت‌پذیری	۱/۱۱۱*	۱/۲۴۹**	۱/۲۴۷**	۱/۰۸۸ ^{ns}	۱	
اجماع	۱/۰۳۱ ^{ns}	۱/۲۰۸**	۱/۱۶۹**	۱/۰۵۲ ^{ns}	۱/۲۸۱**	۱

** $P \leq 0.01$ * $P \leq 0.05$ $ns \leq 0.05$

برای بررسی میزان تأثیر شاخص‌های حکمروایی خوب در راستای کاهش آسیب‌پذیری شیوع کووید ۱۹ بر روستاهای مرزی سیستان از معادلات ساختاری (روش تحلیل عامل مرتبه دوم) استفاده شد. قبل از تجزیه و تحلیل مدل ساختاری پیش‌فرض‌های آن بررسی شد. برای توزیع نرمال داده‌ها در آمار توصیفی از شاخص‌های ضریب چولگی (برای تقارن نما و میانگین) و ضریب کشیدگی برای افزایش بلندی توزیع داده‌ها استفاده شد. بر اساس نتایج به دست آمده از جدول (۷)، میزان کشیدگی و چولگی همه ابعاد پژوهش در بازه عددی (±۱) قرار دارد که بیانگر تقارن نما و میانگین و همچنین توزیع نرمال داده‌ها از لحاظ توصیفی می‌باشد. در نتیجه، مدل برای ترسیم معادلات ساختاری (SEM) از لحاظ توزیع نرمال

داده‌های پژوهش مناسب و قابل قبول است. هم‌چنین نتایج تجزیه و تحلیل همبستگی پیرسون نیز بیانگر وجود رابطه بین گویه‌های تشکیل دهنده هر مؤلفه به صورت رابطه مثبت و معنی دار بود. میزان ضریب همبستگی دو به دو بین ابعاد تحقیق بیانگر این بود که این رابطه مثبت و در سطح اطمینان یا معنی داری $P \leq 0.01$ معنی دار است.

جدول ۷. بررسی میانگین، چولگی، کشش و همبستگی ابعاد پژوهش

شاخص	میزان همبستگی بین گویه‌ها	چولگی	کشیدگی
مشارکت	۰/۴۳۵** الی ۰/۶۸۲**	-۰/۱۶	-۰/۶۲
حاکمیت	۰/۵۱۱** الی ۰/۷۶۴**	-۰/۱۲	-۰/۳۸
شفافیت	۰/۳۸۹** الی ۰/۶۷۶**	-۰/۰۸	-۰/۳۸
پاسخگویی	۰/۴۰۱** الی ۰/۸۰۱**	-۰/۴۶	-۰/۰۴
مسئولیت‌پذیری	۰/۵۲۲** الی ۰/۸۲۹**	-۰/۰۳	-۰/۱۱
اجماع	۰/۳۹** الی ۰/۷۴۱**	-۰/۵۶	۰/۰۳

** $P \leq 0.01$ * $P \leq 0.05$ ns>0.05

به منظور ارزیابی نیکویی برازش مدل از شاخص‌های مطلق (برازندگی مدل) نسبت کای اسکوئر^۱، درجه آزادی^۲، نسبت کای اسکوئر به درجه آزادی و شاخص‌های نسبی ریشه خطای میانگین مجذورات برآورد^۳، شاخص برازش تطبیقی^۴، نسبت ضریب ایجاز^۵ استفاده شد. جدول (۸) به بررسی شاخص‌های موردنظر در مدل پرداخته است. تحلیل‌ها نشان داد که شاخص‌های برازش مدل در محدوده قابل قبول قرار داشته و دارای برازش خوبی بوده و شاخص RMSEA که مهم‌ترین شاخص در این زمینه هست برابر ۰/۰۷۸ به دست آمد که بیانگر این است که مدل مذکور در سطح مناسب قرار دارد.

جدول ۸. شاخص‌های برازش مدل نهایی

PRATIO	IFI	RMSEA	CMIN/DF	DF	CMIN	
۰/۹۲۳	۰/۹۱	۰/۰۷۸	۲/۴۵	۱۰۶	۱۳۳۶/۷۹	برازش استخراجی
≤ 0.5	≤ 0.9	≥ 0.08	۱ الی ۳	+	+	برازش مطلوب

بحث

نتایج پژوهش حاضر با مطالعات سولچان (۲۰۲۰) و سوفیان و همکاران (۲۰۲۰) همخوانی و مطابقت دارد. مقایسه نتایج پژوهش حاضر با پژوهش سولچان و سوفیان گویای این موضوع است که حکمروایی خوب روستایی موجب کاهش آسیب‌پذیری از شیوع کووید ۱۹ شده است. تعامل و همکاری دهیاران و شوراهای روستاهای مورد مطالعه با جوامع محلی روستاهای مورد مطالعه همچنین مسئولیت‌پذیری مراکز بهداشتی و درمانی و دسترسی آزاد روستاییان به اطلاعات کووید همچنین مشارکت ساکنین روستاها در زمینه پیشگیری از شیوع کووید ۱۹، اعتماد جوامع محلی به مسئولین در زمان شیوع کووید ۱۹ قابل توجه می‌باشد. بر اساس نتایج به دست آمده شاخص‌های پاسخگویی، اجماع و شفافیت دارای تأثیر معنی دار بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کووید ۱۹ بر روستاهای مرزی سیستان داشتند. بیشترین تأثیر در این زمینه برای مؤلفه پاسخ‌گویی پس از آن، مؤلفه اجماع و مؤلفه شفافیت دارای تأثیر مستقیم و معنی دار بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کووید ۱۹ بر روستاهای مرزی سیستان بودند؛ بنابراین بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان چنین استنباط نمود که حکمروایی خوب دارای اثرات مثبت و شگرفی بر کاهش آسیب‌پذیری شیوع کووید ۱۹ بر روستاهای مرزی سیستان بوده و نقش فزاینده نماگرهای تشریح مستمر برنامه‌ها، طرح‌ها و اقدامات انجام شده و در دست انجام مقابله با کووید - ۱۹، همکاری و تعامل و همسویی اقدامات مقابله با کووید ۱۹ با روستاییان در جهت رسیدن به توافق جمعی و دسترسی آزاد روستاییان به اطلاعات کووید، بر کاهش آسیب‌پذیری آن در روستاهای مورد مطالعه ملموس تر است.

1. CMIN
2. DF
3. RMSEA
4. CFI
5. PRATIO

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف بررسی، اثرات حکمروایی خوب بر کاهش آسیب‌پذیری از شیوع کرونا در روستاهای مرزی سیستان انجام شده است. نتایج به‌دست‌آمده در پژوهش حاضر حاکی از آن است که با شیوع کووید ۱۹ انتظار بر این بود که روستاهای مرزی سیستان به دلیل کاهش دسترسی به خدمات و امکانات بهداشتی در روستاها و دسترسی به آب آشامیدنی سالم و آب برای شستشو، عدم اطلاعات و آگاهی در خصوص بیماری کرونا و محروم ماندن از توصیه‌های بهداشتی از طریق خانه بهداشت با بحران‌های اقتصادی و اجتماعی مختلفی مواجه می‌شود و به دلیل گسترش ویروس و ترس و واکنش ناشی از آن در روستاهای مرزی سیستان و توجه کمتر دولت ممکن بود باعث تخلیه برخی روستاها شده که کانون‌های تولید بخش کشاورزی هستند که این امر هم امنیت غذایی و هم برقراری امنیت منطقه را با مشکل مواجه می‌ساخت. از این رو، یکی از دلایلی که توانست آسیب‌های این چنین را در روستاها کاهش دهد، حکمروایی خوب روستایی بود.

بر اساس مطالعات میدانی صورت‌گرفته، زمانی که ستاد مبارزه با بیماری کرونا اعلام نمودند که مردم نکات و دستورالعمل‌های بهداشتی را رعایت کنند، تقریباً ۹۵ درصد از مردم تبعیت کردند، میزان این تبعیت نشان‌دهنده این است که مردم به دستگاه تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی کشور اعتماد دارند. البته در این راستا، آموزش و ارتقا فرهنگ مشارکت برای مقابله با کووید ۱۹، از سوی نهادهای دولتی و مردمی تقویت یافته و همچنین شورای روستاها و دهیاری‌ها نیز از مشورت روستاییان برای مقابله با آسیب‌های اقتصادی و اجتماعی و... بهره‌گیری نمودند.

در ادامه نیز، شفافیت مسئولین و نهادهای دولتی در خصوص عملکردشان در رابطه با بحران‌های پیش‌روی کرونا منجر به اعتماد سازی بین مردم و مسئولین شد. بسیاری از ساکنین محلی بر این اعتقاد بودند که تا قبل از شیوع کرونا، میزان اعتمادشان نسبت به نخبگان روستایی و مسئولین دولتی کم بود ولی به دلیل رعایت عدالت در توزیع امکانات و خدمات روستایی در مقابله با کووید ۱۹ از سوی مسئولین، ساکنین محلی اعتمادشان نسبت به نهادهای حکومتی افزایش یافته است. همچنین زمانی که ویروس کرونا شیوع بیشتری در تمامی نقاط روستایی و شهری از جمله روستاهای مورد مطالعه داشت، ستاد مبارزه با کرونا از مردم خواست که فروشگاه‌ها خود را تعطیل کنند. از این رو، ساکنین محلی روستاهای سیستان از این قاعده مستثنی نبوده و مشارکت اجتماعی فوق‌العاده‌ای داشتند. همچنین باید اذعان داشت زمانی که وزارت بهداشت اطلاعاتی برای آزمایش انسانی واکسن کرونا صادر کرد حدود ۹۰ درصد از جامعه نمونه تحقیق حاضر ثبت نام کردند که این مسئله گویای آن است که جامعه روستایی به دستگاه‌های مسئول دولتی و حاکمیتی اعتماد دارند. در نتیجه می‌توان ادعا کرد که کشف، تولید و ساخت واکسن ایرانی کرونا باعث افزایش و تقویت سرمایه اجتماعی در روستاییان مرزی سیستان شد.

از سوی دیگر، از جمله مسائل مورد بررسی در حکمروایی خوب روستایی، مسئولیت‌پذیری مدیران روستایی بود که همواره با ارائه آموزش‌های لازم توسط مدیریت روستایی جهت ارتقا مسئولیت‌پذیری روستاییان برای مقابله با کووید، احساس مسئولیت زیاد مدیران روستایی در تأمین امکانات و تجهیزات مقابله با کووید ۱۹، ارائه خدمات بهداشتی به کلیه روستاییان مسئولیت‌پذیری مدیران روستایی در زمینه عملکرد خود در مقابل کووید ۱۹ و ارائه گزارش‌های عملکردی هفتگی و ماهانه به روستاییان در کاهش آسیب‌پذیری کووید ۱۹ تأثیر مثبتی داشته است. از سوی دیگر، بحث اجماع‌پذیری (هماهنگی و تعامل بین سازمان‌های مرتبط با اداره امور روستایی و اجراکننده برنامه‌های مقابله با کووید ۱۹ و همچنین هماهنگی و انسجام بین مدیران و روستاییان به‌منظور رسیدن توافق جمعی)، در کاهش آسیب‌پذیری اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و... حاصل از کووید ۱۹ تأثیرات زیادی داشته است.

در یک جمع‌بندی نهایی می‌توان چنین مطرح نمود، هرچه میزان مشارکت مردم و اعتماد آنان نسبت به یکدیگر، مسئولیت‌پذیری و دانش افراد در سطح بالاتری قرار گیرد، آسیب‌پذیری اقتصادی و اجتماعی حاصل از کووید ۱۹ در روستاهای مورد مطالعه نیز بیشتر خواهد بود؛ لذا، در راستای موارد فوق؛ پیشنهادها ذیل می‌تواند کاربردی و مؤثر باشد:

۱- تنوع‌بخشیدن به فضای اقتصادی روستاییان مرزی در جهت افزایش درآمد در زمینه‌هایی غیر از بخش‌های کشاورزی و دامداری به‌منظور کاهش مهاجرت به شهرهای اطراف در زمان وقوع بیماری‌های همه‌گیر

- ۲- برنامه‌ریزی و آموزش به روستاییان مرزی در زمینه تاب‌آوری در زمان وقوع سوانح و بلایا از جمله بیماری‌های همه‌گیر
 ۳- هماهنگی نهادهای مختلف و ارائه برنامه‌های جامع در زمینه پیشگیری و درمان

منابع

- اسعدی، مرضیه؛ دلیری، حسن (۱۴۰۰). ارزیابی اثر فقر و نابرابری اقتصادی بر همه‌گیری کرونا در ایران و جهان. مدیریت سلامت، ۲۴(۲)، ۳۲-۲۰. doi: 10.52547/jha.24.2.20
- اسکندریان، غلامرضا (۱۳۹۹). ارزیابی پیامدهای ویروس کرونا بر سبک زندگی با تأکید بر الگوی مصرف فرهنگی. ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ۲، ۶۷-۸۱. http://www.ss-isa.ir/article_250980.html
- اصغری، مهدی؛ کرکه آبادی، زینب؛ ارغان، عباس (۱۴۰۲). نقش حکمروایی خوب شهری در دوران کرونا و پساکرونا با توجه به جایگاه زنان، مطالعه موردی: شهر سمنان، کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی و سنجش از دور در برنامه‌ریزی، ۱۴(۲)، ۱-۲۱. <https://jgs.hu.ac.ir>
- پورمیرغفاری، موحد (۱۳۹۲). تحلیل وضعیت حکمروایی خوب شهری، مطالعه موردی: محله حسن‌آباد در گنده. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- تاج‌بخش، غلامرضا (۱۳۹۹). واکاوی سبک نوین زندگی در عصر پساکرونا. مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۳۴۰-۵، ۳۶۰. https://sspp.iranjournals.ir/article_48015.html
- جهانی، طاهره؛ سلاطین، پروانه (۱۳۹۵). تاثیر حکمرانی خوب بر اشتغال در گروه کشورهای مختلف، مطالعه موردی: کشورهای با درآمد بالا و درآمد متوسط. کنفرانس بین‌المللی و آنلاین اقتصاد سبز. (صص ۲۲-۱). تهران: دومین کنفرانس بین‌المللی اقتصاد در شرایط تحریم. <https://civilica.om/doc/309470>
- حیدری ساربان، وکیل (۱۳۹۸). ارزیابی الگوی مدیریت محلی روستایی مبتنی بر شاخص‌های حکمروایی خوب، مطالعه موردی: شهرستان مشگین‌شهر. جغرافیا و توسعه، ۱۷(۵۷)، ۱۳۳-۱۵۴. https://gdij.sb.ac.ir/article_4985.html
- حیدری، محمدتقی؛ رسول زاده، زهرا؛ حسنعلی زاده، میلاد؛ نصرتی هشی، مرتضی (۱۴۰۰). تبیین اثرات حکمروایی مطلوب شهری بر تاب‌آوری اجتماعی شهروندان در برابر اپیدمی کووید-۱۹، مطالعه موردی: شهر تبریز، مجله شهر پایدار، ۴، ۱۷-۳۳. doi: 10.2034/jsc.2020.241003.1282
- خان‌محمدی، هادی؛ خداپرست، عباس (۱۴۰۱). نظریه حکمرانی از منظر اندیشمندان. تهران: انتشارات سازمان جهاددانشگاهی تهران.
- خلیلی، محسن (۱۳۹۹). بر ساختن گمینشفاف مجازی در روزگار کرونا. پژوهش‌های راهبردی سیاست، ۳۳، ۱۵۷-۱۹۴. <https://qpss.atu.ac.ir>
- دارا، جلیل؛ کریمی، فردین (۱۳۹۹). بررسی مقایسه‌ای مواجهه غرب و ایران با اپیدمی کرونا از منظر سرمایه اجتماعی. جستارهای سیاسی معاصر، ۱۱، ۱۱۵-۱۴۳. doi:10.30465/cps.2021.36316.2786
- رحمانی فضل، عبدالرضا؛ منشی‌زاده، رحمت‌الله؛ رحمانی، بیژن؛ علیپوریان، جهان‌بخش (۱۳۹۶). تحلیل جایگاه مدیریت روستایی مبتنی بر رویکرد حکمروایی خوب در توسعه پایدار روستایی، مطالعه موردی: مقایسه بخش مرکزی کوهدشت و بخش لواسانات شمیرانات. پژوهش‌های برنامه‌ریزی روستایی، ۶(۱)، ۱۳۳-۱۸۲. doi: 10.22067/jrrp.v5i4.55391
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ عظیمی‌آملی، جلال؛ پور طاهری، مهدی؛ احمدی‌پور، زهرا (۱۳۹۱). ارائه الگوی مناسب حکمروایی خوب روستایی در ایران. فصلنامه بین‌المللی ژئوپلیتیک، ۸(۲۶)، ۱-۲۸. doi: 20.1001.1.17354331.1391.8.26.1.9
- روستایی، شهریور؛ قربانی، رسول؛ بردبار، حدیث (۱۴۰۲). آینده پژوهی حکمروایی شهری در دوران پساکرونا، مورد مطالعه: کلانشهر تبریز. پژوهش‌های جغرافیایی اقتصادی، ۴(۱۴)، ۳۲-۵۳. https://jurs.znu.ac.ir/article_712742.html
- ریاحی، وحید؛ سلطان‌آبادی، ملیحه؛ مؤمنی، حسین (۱۴۰۱). سنجش فعالیت کارگروه‌های روستایی در مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا در نواحی روستایی شهرستان خوشاب. پژوهش‌های جغرافیایی انسانی، ۵۴(۴)، ۱۴۳۵-۱۴۵۲. doi: 10.22059/jhgr.2021.308288.1008157
- ریاحی، وحید؛ نصیری زارع، سعید (۱۴۰۰). تبیین عوامل مؤثر بر مدیریت جامعه محلی در مقابله با شیوع کرونا، مورد مطالعه: روستاهای دهستان قشلاقات افشار در شهرستان خدابنده استان زنجان، جغرافیا و توسعه، ۶۵(۳)، ۲۰۳-۲۲۶. doi:10.22111/j10.22111.2021.6522
- زیاری، کرامت‌اله؛ احسانی فرد، علی اصغر (۱۴۰۱). نقش حکمروایی هوشمند شهری در دوره پساکرونا به منظور توسعه پایدار شهری با مدل تحلیل عاملی اکتشافی-تأییدی و مدل‌سازی SEM با AMOS، مورد مطالعه: شهر سمنان. برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، ۹

(۲۶)، ۸۷-۱۰۸. doi: 20.1001.1.26455471.1401.9.2.7.0.

سیدی، سید امیرحسین؛ غمامی، محمدمهدی (۱۴۰۰). مدیریت تراجمات اجتماعی ناشی از بحران در پرتوی حاکمیت قانون (بیماری

کرونا). *مطالعات اجتماعی*، ۱۲، ۱۸۱-۱۶۲. <https://ecc.isc.ac/showJournal/1957/261471/3313513>

شمسینی غیاثوند، حسن (۱۳۹۹). تأثیرات کرونا بر حکمرانی در ایران. *مطالعات منافع ملی*، ۵ (۱۹) ۴۷-۶۷. <https://www.jnis.ir>

طاهری‌نیا، مسعود؛ حسنونند، علی (۱۳۹۹). پیامدهای اقتصادی ناشی از بیماری کووید-۱۹ با تأکید بر اشتغال. مدیریت پرستاری، ۹ (۳)،

۴۳-۵۸. <https://ijnv.r/article-1-737-fa.html>

طولایی‌نژاد، مهرشاد؛ عنابستانی، علی‌اکبر (۱۴۰۳). کارآفرینی بومی روستایی، خرم‌آباد: انتشارات دانشگاه لرستان، چاپ اول.

عزیزپور، فرهاد؛ ریاحی، وحید؛ عزیزی، سمیه (۱۳۹۹). تحلیل فضایی شیوع کرونا، مورد مطالعه: ناحیه روستایی دماوند. *نشریه تحلیل*

فضایی مخاطرات محیطی، ۷ (۴)، ۲۱-۳۰. <http://jsaeh.khu.ac.ir/article-1-3153-fa.html>

عظیمی‌آملی، جلال؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۹۳). حکمروایی روستایی (مدیریت توسعه پایدار)، استان تهران، انتشارات سمت:

۲۰-۶۱.

فراهانی، محمد نقی؛ گرمی نوری، رضا (۱۳۹۴). سلامت و بیماری در فرهنگ های فردگرا و جمع‌گرا. *فصلنامه پژوهش در سلامت*

روانشناختی، ۹ (۴)، ۱۶-۱. <http://rph.khu.ac.ir/article-1-2621-fa.html>

قاسمی، محمد؛ کشته‌گر، عبدالعلی؛ محمدزاده، زهره (۱۳۹۹). حکمرانی خوب و مدیریت ارزش عمومی در برابر بحران کووید - ۱۹.

راهبردهای مدیریت در سلامت، ۵ (۱)، ۳-۶. doi: 10.18502/mshsj.v5i1.3271

کبیری، افشار؛ ولایی، محمد (۱۳۹۷). اثرات سرمایه اجتماعی در تحقق حکمروایی خوب روستایی، مورد مطالعه: دهستان‌های زرینه‌رود و

مرحمت آباد شمالی میاندوآب. *فضای جغرافیایی*، ۱۸ (۶۴)، ۷۵-۹۷. [http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-](http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-1-2428-fa.html)

1-2428-fa.html

کریمی، فرزاد؛ برقی، حمید؛ قنبری، یوسف (۱۴۰۳). تحلیل تطبیقی الگوهای حکمروایی خوب روستایی بخش مرکزی پل‌دختر و بخش

موسیان دهلران. *تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۲۴ (۷۵)، ۱۱۶-۱۳۲. doi: 10.61186/jgs.24.75.6

کریم‌زاده، حسین؛ خالقی، عقیل؛ نقی‌زاده، رباب (۱۳۹۹). تحلیل ادراک محیطی جامعه روستایی از شیوع ویروس کرونا در بخش مرکزی

شهرستان ورزقان. *جغرافیا و توسعه*، ۹ (۳)، ۴۹-۷۰. <http://dorl.et/dor/20.1001.1.23222131.1399.9.33.3.0>

میرزایی، خلیل (۱۳۹۹). علت‌ها و پیامدهای همه‌گیری و عالم‌گیری ویروس کرونا-کووید ۱۹. *ارزیابی تأثیرات اجتماعی*، ۱ (۲)، ۳۱-۴۱.

<https://sia.cecr.ac.ir>

نعمت‌الهی، حمیدرضا؛ امیری، امین؛ احمدی، حیدر (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در مدیریت بحران اپیدمی کرونا.

مدیریت دولتی، ۴، ۵۹۷-۶۲۶. doi: 10.2059/jipa.2021.327624.2993

نعمتی، حسین؛ انصاری، مصطفی (۱۴۰۰). حکمرانی خوب مقوله‌ای سیاسی در راستای تامین سلامت (شرایط بحرانی کرونا). *سیاست*

کاربردی، ۳ (۱)، ۲۵۱-۲۷۴. doi: AP-2109-1026(R1)

نوروزی، اصغر؛ مهدودی، داوود؛ بدری‌زاده، زهرا (۱۳۹۶). ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی.

پژوهش‌های روستایی، ۸ (۴)، ۶۴۲-۶۴۹. <https://dorl.et/dor/20.1001.1.20087373.1396.8.4.6.0>

هدایت‌زاده، سید حسام‌الدین؛ بشیرخداپرستی، رامین؛ باقری قره‌بلاغ، هوشمند؛ عین‌علی، محسن (۱۳۹۹). مدیریت بیماری ناشناخته

(کووید-۱۹) در جهان، *فصلنامه مدیریت پرستاری*، ۹ (۲)، ۲۰-۳۲. <http://ijnv.ir/article-1-730-fa.html>

همایونی، فاطمه السادات؛ میرحسینی، زهرا (۱۴۰۰). نقش سرمایه اجتماعی بر رضایت‌مندی از عملکرد دولت در سیاست‌گذاری مهار

کرونا در شهر تهران در سال ۱۳۹۹. *دولت‌پژوهی*، ۲۷: ۸۹-۱۲۲. doi: 10.22054/tssq.2021.58275.1053

References

Akpan, P. I., Trinh, M. P., Ayo, C. K., & Oni, A. (2023). E-Governance as good governance? evidence from 15 West African countries. *Information Technology for Development*, 29(2), 256-275. doi:10.1080/02681102.2022.2123770

Asaadi, M., & Deliri, H. (2021). Evaluating the effect of poverty and economic inequality on the corona epidemic in Iran and the world, *Health Management*, 24(2), 20-32. <https://www.doi.org/10.52547/jha.24.2.20>. (In Persian).

Asghari, M., Karke Abadi, Z., & Arghan, A. (2023). The role of good urban governance in the era of corona and post-corona with regard to the position of women, case study: Semnan city.

- Quarterly Journal of Application of Geographical Information System and Remote Sensing in Planning, 14(2), 1-21. <https://civilica.com/doc/1806754>. (In Persian).
- Atahau, A. D. R., Huruta, A. D., & Lee, C. W. (2020). Rural microfinance sustainability: Does local wisdom driven-governance work? *Journal of Cleaner Production*, 267, 122153. doi:10.1016/j.jclepro.2020.122153.
- Azimi Amoli, J., & Rokuddin Eftekhari., A.R. (2013). Rural Governance (Sustainable Development Management), Tehran Province, Semit Publications. (In Persian)
- Azirpour, F., Riahi, V., & Azizi, S. (2019). Spatial analysis of the spread of corona virus in the rural area of Damavand, *Journal of Spatial Analysis of Environmental Hazards*, 7 (4), 21-30. <http://jsaeh.khu.ac.ir/article-1-3153-fa.html>. (In Persian)
- Bartscher, A.; K. Seitz, S. Siegloch, S. Slotwinski and N. Wehrhofer. (2021). Social capital and the spread of Covid-19: Insights from European countries. *Journal of health economics*, 80, 30-45. doi: 10.1016/j.jhealeco.2021.102531
- Cleaver, F. (2000). Paradoxes of participation: questioning participatory approaches to development. *Journal of International Development: The Journal of the Development Studies Association*, 11(4), 597-612. <https://eprints.lancs.ac.uk/id/eprint/145124/>
- Dara, J., & Karimi, F. (2019). A comparative study of the West and Iran facing the Corona epidemic from the perspective of social capital. *Contemporary political essays*, 11: 115-143. doi:10.30465/cps.2021.36316.2786. (In Persian).
- Eskandrian, Gh. (2020). Evaluating the consequences of the corona virus on lifestyle with an emphasis on the cultural consumption pattern, *Journal of Social Impact Assessment*, 2: 67-81. http://www.jss-isa.ir/article_250980.html. (In Persian).
- Farahani, M. N; & Kormi Nouri, R (2014). Health and illness in individualistic and collectivist cultures. *Psychological Health Research Quarterly*, 9(4):1-16. <http://rph.khu.ac.ir/article-1-2621-fa.html>. (In Persian).
- Fukuyama, F. (2013), What is governance? *Governance*, 26(3), 347-368. doi: 10.1111/gove. 12035
- Ghasemi, M., Salaghar, A. A., & Mohammadzadeh, Z. (2019). Good governance and public value management against the crisis of Covid-19. *Quarterly Journal of Management Strategies in Health*, 5(1), 3-6. <http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-2428-1-fa.html>. (In Persian).
- Haitami, M., & Rengganis, A. (2021). The Dilemma of Good Governance Implementation in Indonesia during the Pandemic of Corona Virus Disease (COVID-19). *The Journal of the Development Studies Association*, 1(1), 55-67. <https://jassp.lppm.unila.ac.id/index.php/jassp/article/view/25>
- Hartley, D. (2004). Rural health disparities, population health, and rural culture. *American Journal of Public Health*, 94(10), 1675-1678. doi: 10.2105/ajph.94.10.1675.
- Hedayat Zadeh, S. H; Bashirkhodaprasti, R; Bagheri Qarabalag, Houshman; & Ain Ali, M (2019). Management of an unknown disease (Covid-19) in the world, *Nursing Management Quarterly*. 9 (2): 20-32
- Henning, S. C., Tuttle, M., & Kozhimannil, K. B (2020). Unequal distribution of COVID19 risks among rural residents by race and ethnicity. *The Journal of Rural Health*. 37(1), 224-26. doi:10.1111/jrh.12463
- Heydari Sarban, V. (2018). evaluation of rural local management model based on good governance indicators, case study: Meshginshahr city. *Journal of Geography and Development*, 17(57), 133-154. doi:10.22111/gdij.2019.4985. (In Persian).
- Heydari, M. T; Rasulzadeh, Z; Hassanalizadeh, M; Nosrati Heshi, M (1400). Explaining the effects of favorable urban governance on the social resilience of citizens against the epidemic of Covid-19, case study: Tabriz city, *Shahr Padayar*, 4: 17-33. doi: 10.22034/jsc.2020.241003. 1282. (In Persian).
- Homayoni, F. S., & Mirhosseini, Z. (2021). The role of social capital on satisfaction with the government's performance in the policy of curbing Corona in Tehran in 2019. *Government Research*, 27: 89-122. doi:10.22054/tssq.2021.58275.1053. (In Persian).
- Jahani, T., & Salatin, P. (2015). The impact of good governance on employment in different countries (case study of high-income and middle-income countries), international and online

- conference on green economy. <https://civilica.com/doc/309470>. (In Persian).
- Jenkins, W.D., Bolinski, R., Bresett, J., Van Ham, B., Fletcher, S., Walters, S., & Ouellet, L. (2020). COVID-19 during the Opioid Epidemic-Exacerbation of Stigma and Vulnerabilities. *The Journal of Rural Health*, 1-3. doi: 10.1111/jrh.12442.
- Kabiri, A., & Valai, M. (2017). The effects of social capital in the realization of good rural governance, case study: Zarineh-Roud and Murhamatabad North Miandoab villages. *Geographical Space Quarterly*, 18 (64). 75-97. <http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-1-2428-fa.html>. (In Persian).
- Karami, F., Barghi, H., & Ghanbari, Y. (2024). Comparative analysis of good governance patterns in the central part of Pol Dekhter and Mousian part of Dehhran, *Applied Research Journal of Geographical Sciences*, 24 (75), 116-132. doi:10.61186/jgs.24.75.6. (In Persian)
- Karimzadeh, H., Khaleghi, A., & Naghizadeh, R. (2019). Analysis of the rural community's environmental perception of the spread of the corona virus in the central part of Varzeghan city. *Geography and Development*, 9(3), 49-70. dor: 20.1001.1.23222131.1399.9.33.3.0. (In Persian).
- Keping, Y. (2018). Governance and good governance: A new framework for political analysis. *Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences*, 11, 69-84. doi:10.1007/s40647-017-0197-4
- Khalili, M. (2020). On building a virtual Geminschaft in the age of Corona, *Strategic Policy Research Quarterly*, 33: 157-194. <https://www.sid.ir/paper/952662/fa>. <https://qpss.atu.ac.ir>. (In Persian).
- Khan Mohammadi, H., & Khodaparast, A. (2022). Theory of governance from the perspective of thinkers, Publications of Jihad University Organization of Tehran, first edition. (In Persian)
- Kosec, K., & Wantchekon, L. (2020). Can information improve rural governance and service delivery. *World Development*, 125, 104376. doi:10.1016/j.worlddev.2018.07.017
- Kusumasari, B., Munajat, M. E., & Fauzi, F. Z. (2023). Measuring global pandemic governance: how countries respond to COVID-19. *Journal of Management and Governance*, 27(2), 603-629. doi:10.1007/s10997-022-09647-4
- Mirzaei, Kh. (2019). The causes and consequences of the epidemic and globalization of the Corona virus-Covid 19. Evaluation of social effects, 1(2), 31-41. <https://sia.acecr.ac.ir>. (In Persian).
- Narula, R. (2020). Policy opportunities and challenges from the COVID-19 pandemic for economies with large informal sectors. *Journal of international business policy*, 3(3), 302-310. doi: 10.1057/s42214-020-00059-5
- Nelson Michael, A. (2021). The timing and aggressiveness of early government response to COVID-19: Political systems, societal culture, and more. *J World Development*, 146 (105550), 1-11. doi:10.1016/j.worlddev.2021.105550
- Nemat Elahi, H., Amiri, A., & Ahmadi, H. (2021). Identifying the components of social capital in the crisis management of the Corona epidemic, *Public Administration*, 4: 597-626. doi: 10.22059/jipa.2021.327624.2993. (In Persian).
- Nemati, H., Ansari, M. (2021). Good governance is a political category in order to provide health (critical conditions of Corona. *Applied Politics*, 3(1), 251-274 doi: AP-2109-1026(R1). (In Persian).
- Nowrozi, A., Mahdodi, D., & Badrizadeh, Z. (2016). Assessing the performance of village councils in the framework of good rural governance indicators, *Rural Research Quarterly*, 8 (4). 662-649. (In Persian). doi: 10.22059/jrur.2018.64055
- Onyishi, Ch. J. (2020). COVID-19 Pandemic and Informal Urban Governance in Africa: A Political Economy Perspective. *Asian and African Studies*, 21(4), 1-25. doi: 10.1177/0021909620960163
- Phillipson, J., Gorton, M., Turner, R., Shucksmith, M., Aitken-McDermott, K., Areal, F., Cowie, P., Hubbard, C., Maioli, S., McAreavey, R., & Monteiro, D. S. (2020). The COVID-19 pandemic and its implications for rural economies. *Sustainability*, 12(10), 39-53. doi: 10.3390/su12103973
- Pourmir Ghafari, M. (2013). *Analysis of the state of good urban governance, case study: Hassan Abad neighborhood in Gandeheh*. Master's thesis of social sciences, University of Tehran, Iran.

(In Persian)

- Rahmani Fazli, A.R., Monshizadeh, R. Rahmani, B., & Alipourian, J. (2016). Analysis of the position of rural management based on the good governance approach in sustainable rural development case study: comparison of the central part of Kohdasht and Lavasanat Shemiranat part, *Rural Planning Research Quarterly*, 6 (1), 133-182. doi: 10.22067/jrrp.v5i4.55391. (In Persian).
- Riahi, V., & Nasiri Zare, S (1400). Explaining the factors affecting the management of the local community in dealing with the spread of Corona, the case study: the villages of Qeshlakat Afshar village in Khodabande city of Zanjan province, *Geography and Development*, 65(3), 203-226. doi:22111/j10.22111.2021.6522. . (In Persian)
- Riahi, V., Sultanabadi, M., & Momeni, H. (1401). Measuring the activity of rural working groups in dealing with the corona virus epidemic in the rural areas of Khoshab city. *Researches of human geography*, 54(4), 1435-1452. doi: 10.22059/jhgr.2021.308288.1008157. . (In Persian)
- Roostaei, Sh., Ghorbani, R., Bordbar, h. (2023). Future research of urban governance in the post-corona era (case study: Tabriz metropolis). *Economic Geography Research Quarterly*. 4 (14). 32-53. https://jurs.znu.ac.ir/article_712742.html. (In Persian)
- Roubík, H., Lošťák, M., Ketuama, C. T., Procházka, P., Soukupová, J., Hakl, J., & Hejman, M (2022). Current coronavirus crisis and past pandemics-What can happen in post-COVID-19 agriculture. *Sustainable Production and Consumption*, 30, 752-760. doi: 10.1016%2Fj.spc.2022.01.007
- Ruknuddin Eftekhari, A. R., Azimi Amoli, J., Portahari, M., & Ahmadipour, Z. (2012). presenting a suitable model of good rural governance in Iran, *International Quarterly of Geopolitics*, 8(26), 1-28. <https://doi.net/dor/20.1001.1.17354331.1391.8.26.1.9>. (In Persian)
- Seyedi, S.A; & Ghamami, M. M. (2021). Management of social conflicts caused by the crisis in the light of the rule of law (corona disease), *Social Studies Quarterly*, 12, 162-181. <https://ecc.isc.ac/showJournal/1957/261471/3313513>. (In Persian).
- Shamsini Ghiathvand, H. (2019). The effects of Corona on governance in Iran. *Quarterly. Journal of National Interest Studies*, 5 (19). 47-67. <https://www.jnis.ir>. (In Persian).
- Sharma, G. D., Thomas, A., & Paul, J. (2021). Reviving tourism industry post-COVID-19: A resilience-based framework. *Tourism management perspectives*, 37(2), 100-115. doi: 10.1016%2Fj.tmp.2020.100786
- Sofyani, H., Riyadh, H. A., & Fahlevi, H. (2020). Improving service quality, accountability and transparency of local government: The intervening role of information technology governance. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1735690. doi: 10.1080/23311975.2020.1735690
- Solechan, S. (2020). Rules and Policies Related with Good Governance When Corona Virus 2019 (COVID19) Pandemic. *Administrative Law and Governance Journal*, 3(2), 206-219. doi: 10.14710/alj.v3i2.206-219
- Taherinia, M., & Hassanvand, A. (2019). the economic consequences of the covid-19 disease on Iran's economy, *Emphasis on employment. Nursing Management Quarterly*, 9 (3): 43-58. <https://ijnv.ir/article-1-737-fa.html>. (In Persian)
- Taj Bakhsh, Gh. (2020). Analysis of the new lifestyle in the post-corona era, *Quarterly Journal of Strategic Studies of Public Policy*, 35: 360-340. https://sspp.iranjournals.ir/article_48015.html. (In Persian).
- WHO. (2020). Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. Geneva, Switzerland: WHO. 2020 cited 2020 June 27, 2020 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- Zhang, Y., Kant, S., & Liu, J. (2019). Principal-agent relationships in rural governance and benefit sharing in community forestry: evidence from a community forest enterprise in China. *Forest Policy and Economics*, 107, 20- 38. doi:10.1016/j.forpol.2019.05.010
- Ziyari, K.A; & Ehsani Fard, A. A. (2022). The role of smart urban governance in the post-corona period for the purpose of sustainable urban development with exploratory-confirmatory factor analysis model and SEM modeling with AMOS (case study: Semnan city). *Physical Development Planning*, 9(26), 87-108. dor: 20.1001.1.26455471.1401.9.2.7.0. (In Persian)